

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administratiunea:
Brasiovu, platia mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a și Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe șiese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu s'eu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
una serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
a. pentru fiecare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 96.

Dumineca, 30 Novembre 12 Decembre

1880.

Terorisari și despoiari.

Brasiovu 29 Nov./11 Dec.

Diarele straine aduc neincetatu amenunte despre marea nemultiamire ce domnesce între tieranii din Irland'a, pentru multele asupriri și abuzuri ce trebuie se le suporte din partea proprietarilor, cari se ingradescu cu legea și sunt incungurati de o ceta de advocati flamandi, gata a intentá processu in fiecare momentu bietiloru arendasi. Nu voimu a ne ocupá la locul acest'a de necazurile tieraniloru din Irland'a, avemu noi destulu cu necazurile și plangerile tieraniloru nostri, ne va fi ertatu inse de a face o asemenare, spre a constata, cá tieranulu romanu din Ardealu și din tier'a unghuresca in unele tienuturi este tractatu multu mai reu decâtu celu din Irland'a, cu tóte cá e proprietariu pe peteculu seu de pamentu.

Baronulu Sennyey a sbiciuitu in camer'a ungara cu cuvinte destulu de aspri coruptiunea și nepotismulu, care bantue de unu siru lungu de ani tierile aceste, inse despre abuzurile inspaimantátore ce se comitu dilnicu cu deosebire contra tieraniloru romani prin nedrept'a aplicare a legiloru, prin terorismu și acte arbitrare ale miciloru tirani de prin comitate, nu a facutu nici-o amintire. Póte cá laudatulu baronu nu a voitu se insire in discursulu seu academicu asemeni detaluri, mai probabili inse este cá densulu nici cá are cunoscintia de aceste suferintie ale tieraniloru, cáci despre coruptiune și nepotismu a potutu ceti multe prin diarele opositionale maghiare, dér' — cu dorere trebuie se-o spunemu — nici cu luminarea electrica nu ar' fi potutu gasi o fóie maghiara, care se fi luatv vreodata in aperare pe tieranulu romanu in contra nedreptatiloru și abuzurilor ce are se le indure pe fia care di.

Cele mai triste sciri despre asemeni abuzuri ne vinu din comitatulu Huniadórei. Se pare, cá clic'a maghiara din Dev'a, care guvernéza acestu comitatu, si-a propusu se nimicéscá pe tieranulu romanu, moralicesce și materialicesce. Nicáiri terrorismulu sistemei de maghiarisare nu se manifesta mai multu cá in acestu nenorocitu comitatu. Trebuie cá cineva se cetéscá numai odata foi'a cliciei din Dev'a spre a vedé cu ce ura și inimicitia sunt priviti Romanii acolo, in capital'a unui comitatu, cu-o poporatiune precumpanitóre romanésca.

Nici nu mai voimu se vorbimu de astadata de persecutiunile ce le intimpina scólele romane și invetiatorii romani din acelu comitatu, unde se forméza societati cá se dispute tieranulu nationalitate s'a romanésca. Cetitorii nostri isi voru poté face o mica idea despre aceste, cetindu corespondint'a de mai josu din Riualbu și vediendu cum este terorissatu unu invetiariu romanu, pentru cá nu maghiariséza numele copiiloru de romann din satu.

Pentru acuma ne marginimu a aduce la cunoscint'a publica nesce abuzuri revoltátore comise in cerculu Ili'a-Muresiana, alu comitatulu Huniadórei. In acestu cercu baronulu Iozsika posedé mii de jughere de padure, are inse și unu inspectoru de padure, care impreuna cu solgabireulu (pretorele) dela Ili'a a devenitu spaim'a comunelor din acestu cercu. Dupa cum ni se scrie, acesti impiegati folosindu-se de dispositiunile cele de totu severe, cá se nu dicemu draconice, ale noiei legi asupra prevaricatiuniloru de paduri, si cu ajutoriulu unor gornici (jurati) depravati, cari sunt gata a denuntá pe fiecare tieranu, care trece prin padurile baronulu, cá a prevaricatu, au organizatu o persecutiune generala a tieraniloru din vreo douidieci de comune silindu-i se platésca globe (amende) enorme. Ni se impartasiesce între alte cá unu tieranu care avea numai o vaca a fost constrinsu la o glóba de 50 florini, cáci sermanulu care avea 6 copii a preferitu mai bine a se legatui se platésca, de cátu a fi inchisu, lasandu cá copiii se-i planga acasa de fóme.

Ni se asigura cá acest'a cá si cei mai multi a fost denuntiatu pe nedreptu; la multi li s'au vendutu cu forti'a caprele, porcii și vitele ce le mái aveau. Multi d'ntre tierani au facutu recursuri la vice-spanatu, dér' solgabireulu le-ar' fi disu: de géb'a ve plangeti cá dreptu totu nu capatati!

Corespondentulu nostru ne mai comunica cá Inspectorulu de paduri alu baronulu unghuru si-a facutu avere mare, cá nici la perceptoratu nu curgu atátia bani, cáti curgu in cass'a lui de Wertheim, ear' Solgabireulu care a venit la Ili'a numai cu strait'a in bétá, acuma si-a ziditu casa de pétra și „are hinteu (trasura) cu patru cai chiaru cá unu baronu“!?

Asia se petrecu lucrurile prin comitate pre cându „parintii patriei“ chibzuiescu cum se mai urce imositele. Si spre a aratá gradulu miseriei bietiloru tierani romani despoiati mai fia amintitu, cá comunele din cestiune sunt cele mai serace póte din tóta tier'a, cá tieranulu-proprietariu de aci nu mai are de cátu cei patru pareti ai casei proptiti cu lemne, cari inca i se potu luá peste nópte déca se va gasi vr'unu ticalosu care se dica, cá au fost prevaricate din padurea baronulu. Póte fi undeva tieranu mai de plansu cá acest'a?

Dela Sibiu primimu dorerós'a scire, cá eri, Vineri, a inchisu ochii pentru totdeuna

Dr. Iosifu Hodosiu.

Natiunea romana a perdutu earasi unulu din fii sei cei mai fideli, zelosi și meritati, unu barbatu de anima, cu multe cunoscintie și cu curagiulu convictiunei sale. La 1848 Hodosiu facea parte din pleiad'a acelor junii invapaiati, cari au inaltiatu stindartulu libertatii și egalitatii nationale, elu de atunci incóce s'a luptatu fara obosire pentru recastigare drepturiloru poporulu romanu in calitate de deputatu alu Zarandului, la dieta, cá advocatu și cá vice-comite alu acestui comitatu. Cá unulu dintre cei mai iubiti și populari conducétori ai Romaniloru din munti, decedatulu a contribuitu din parte-i fórté multu la iníntiarea gimnasiulu romanu din Bradu. Elu a luatv parte activa la tóte actele publice ale Romaniloru din Ardealu și Ungari'a dela 1860 incóce.

Cá membru alu Academiei romane din Bucuresci și cá secretariu alu II-lea alu „Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana și cultur'a poporulu romanu“, Dr. Hodosiu a desvoltatu o activitate literara insemnata. In anii din urma asediandu-se in Sibiu decedatulu a ocupatu unu postu insemnatu la consistoriulu gr.-or. de acolo, unde a lucratu cu acelasi zelu și cu aceea-si ardóre pe teremulu scolariu-bisericescu.

Prea de timpuriu l'a rapitu crud'a mórté din mediloculu poporulu, pe care lu iubea atatu de multu, prea curendu a urmatu colegulu seu Papiu Ilarianu și amicului seu Balintu; poporulu romanu acuma, mai multu cá vreodata, avea lipsa de concursulu lui devotatu in marile lupte ce-i mai stau inainte!

Cu cea mai adéncá intristare venimu a depune adi o lacrima fierbinte pe mormentulu bravulu luptariu, cá semnu de eterna recunoscintia a faptelor sale frumóse!

Cronic'a evenimenteloru politice.

Si d. Colomanu Tisza avú dilele aceste in Pest'a o intrevorbire c'unu diaristu francesu, unu colaboratoru alu diarulu „le National“ cu numele Judet. Acestu diaristu, facéndu alusiune la program'a estremei stange din diet'a maghiara, d. Tisza respunde suridiendu: „Sunt si la noi barbati, cari sunt nemultiamiti cu multe lucruri si

tóta mani'a loru si-o descarca asupra Constitutiunei. Credeti 'mi inse, cá nici unu Unguru, candu ar' veni la potere, nu s'ar' incumeté a esecutá program'a stangei estreme, luandu responsabilitatea inaintea natiunei pentru tóte consecintiele ei possibile.

De la acestu subiectu a trecutv la'lu activitatii combinate a Françiei Germaniei, și Austro-Ungariei in Orientu, la care d-lu Tisza observá: „Noi punemu mare pretiu pe acea impregiurare, cá Françia este tare si prin urmare póte se conduca o buna politica interna. Form'a guvernarii ce si-a datu nu ne insufla antipathie séu vre-o ingrijire. Pentru noi este o necesitate de primulu rangulu de a remané in bune relatii cu Germani'a si in acelasi timp avemu aprópe acelasi mare interesu, cá Francia se prospere și se fia capabila de a jocá unu rolu importantu și in afara. Ajutorulu realu alu Françiei séu numai simpatiile ei, voru fi folositóre Ungariei mai cu deosebire in regularea afacerii din peninsul'a balcanica. Noi scimu pré bine, cá Rusii mai bine voru voi se fia impoverata de panslavismu de cátu se caute a o descátana, ast-felu, cá lucru este pré inaintatu și nu putemu, fara sè fimu cu mare atentiune. Intentiunea nóstra este cá se amanamu cátu se póte de multu lichidatiunea Turciei, cu tóte aceste nu este usioru lucru a protege unu regimu cá cela alu Portii. Ori cátu de multu 'i-amu sta intru ajutoriu, totusi ea va trebui se consentia la dorint'a Europei pentru a ingrijii de siguranti'a s'a interna și de granitiile sale. Noi nu vomu face nimicu, ce aru atrage dupa sine o demonstratiune resboinica, déra cineva trebuie se scie din vreme relatiunile sale, de aceea dorimu din tóta anima, cá Françia sè se unéscá cu noi, impreuna cu totii se putemu avé o pace generala, ce de multu e reclamata.“

Ministrulu-presiedinte unghurescu nu a spusu nimicu nou d-lui Judet. Ia datu numai se cunósca, cá Ungari'a, care se teme de complicatiuni in Orientu, este constrinsa a fi amic'a Germaniei, dér' ar' voi bucuros se fia totu asia de bine si cu Françia. Pentru momentu, ce-i dreptu, si interesele Françiei pretindu sustinerea pacii, inse acést'a nu se póte admite si pentru viitoriu; ivindu-se o constelatiune politica favorabila pentru Françia, ea nu va intardiá a-si reclamá provinciile rapite si pentru ochii frumosi ai Ungariei Françia niciodata nu se va opri in drumulu seu.

Dilele din urma se ivira neintielegeri mari între Cehi și ministeriulu Taaffe de-o parte și între Poloni și partid'a lui Hohenwart de alta parte. Se vorbea chiaru de o crisa ministeriala. C e h i i erau fórté nemultiamiti din cauza, cá guvernulu totu traganéza cu implinirea promissiuniloru, cu deosebire pe teremulu instructiunei face prea puçine și neinsemnate concessiunei Cehiloru. Diarele cehice incepura agitatiunea si „Politik“ merse péna a pretinde, cá sè se casseze cu totulu ministeriulu de instructiune centralistu, cáci decentralisatiunea pretinde, cá agendele privitóre la instructiune se fia incredintiate diferiteloru tieri autonóme. „Noi“, dice numit'a fóia „nu potemu se lasamu a fi espusi capricieloru ministrulu din Vien'a.“

Diarulu „Pester Lloyd“ i se scrie dela Vien'a, cá pretensiunile nationale, cari devinu din ce in ce mai mari, nu voru aduce pe comitele Taaffe niciodata acolo, cá se suferé se i créscá peste capu Nationalii“, cá comitele le va aratá din contra, cá elu este stapanu pe situatiune séu se va rafrage, lasandu cá altulu se-i puna la celu. Se vede, cá informatiunea diarulu pestanu nu a fost destulu de esacta, cáci Cehii s'au impacatu earasi cu comitele Taaffe, pe bas'a unor concessiuni insemnate ce le-a facutu guvernulu instructiunei cehice.

„D. Z.“ ne spune, cá între Cehi și ministeriu s'a restabilitu pacea, dupa ce guvernulu s'a obligatu de a esecutá impartirea in doue a Universitatii din

Prag'a (infintiandu cursuri paritetice in limba ceha) administrativa. Totodata s'a aplanatu si diferinta dintre Poloni si partida Dreptei privitoria la legea pentru beuturile spirituoase. „Asfelu“, esclama fôia germana, „tôte se prefacu in bucuria si armonia si earasi Germanii voru fi aceia, cari voru avé de a plati cheltuielile pentru ospetulu de impacare. Cu impartirea in doue a Universitatii din Prag'a s'a facutu earasi unu pasu mare spre cehisarea completa a acestei Universitati germane, cea mai vechia dintre tôte si pentru pretulu acest'a s'a platitu, cá foile cehe se insceneze atacurile acele asupra ministeriului, cari n'au ramasu fara de efect.“

Reuniunea diaristiloru din Vien'a „Concordia“ a arangiatu in 8 Dec. unu banchetu, spre serbarea dilei in care membrulu ei onorariu Dr. Eduard Herbst a implinitu 60 de ani. Intre cei ce au asistatu au fost si multi senatori si deputati, in frunte cu Schmerling, care in toastulu seu a accentuatu, cá unu deosebitu meritu alu lui Herbst, cá se lupta pentru libertate, pentru sciintia pentru adevératul austriacismu (Das wahre Oesterreicherthum). — Presiedintelu camerei comite Coronini i-a conferitu monarhulu demnitata de consiliaria intimu.

In siedinti'a dela 5 Decembre (a dou'a) a comisiunei Dunare europene tiena la Galati, a facutu delegatulu austro-ungaru urmatôria propunere in privinti'a modului, cum se se discute proiectulu de regulamentu: „Avendu in vedere, cá delegatii Serbiei si Bulgariei declara, cá nu sunt pregatiti a intrá de presentu in discussiunea rogulamentului, de care e vorba, elu propune de a procede mai antaiu la simpl'a studiare, care va permite delegatiloru de a-si schimbá ideile, fara de a angagiá hotaririle guverneloru loru.“

Cestiunea regularii frontarielor greco-turcesci anevoie se va poté resolve pe cale pacifica. Se anuntia, cá s'ar' fi facutu incercari de a se reincepe negotiurile intre cabinetulu grecescu si turcescu, dér' fara rezultat. Ministeriulu Comunduros se arata pèna acuma intransigentu, continuandu pregatirile de resbelu. Turci'a inca nu lasa se tréca nici o di nefolosita si se arméza si ea in tacere, inse cu mare seriozitate. Mii de recruti se inoléza si se adiustéza. S'au incheiatu contracte cu liferanti pentru liferarea de 25,000 mantale s.a. de érna. Diarulu turcescu „Hakikat“ dice, cá in casulu unui resbelu cu Grecia, toti supusi greci voru fi dati afara din Turci'a peste granitia. Numerulu acestoru supusi greci e de 500,000, dintre cari 30,000 traiescu in Constantiopolu.

S'ar' poté dice, cá inimicitiele s'au si inceputu Dilele aceste o corabia grecésca „Evangelistri'a“ a fost secuestrata de catra autoritatile otomane, pentru cá s'a gasitu pe ea mai multe butôie de érba de pusca, cari, se crede, cá au fost destinate pentru de a fi descarcate in secretu in Constantiopolu. Guvernulu grecescu a intrevenuit deja in afacerea acest'a. — Se dice, cá ambasadorulu germanu din Aten'a d. de Radowitz, vediendu cá Comunduros persiste la planurile sale resboinice, i-ar' fi disu: „Déca-i asia, atunci nu mi remane alta decât a ve consilia: se ve pregatiti bine!“

Corespondintele din Paris alu diarului Standard: comunica acestei foi urmatôriele: „Dintr'unu iocu competentu mi s'a datu asigurarea, cá guvernulu francesu si celu anglesu lucréza in acordu. Ele se sfortieaza acuma cu tota seriozitatea de a mantiené concertulu si a convinge pe Germani'a si Austria, cá Turci'a aru cede unei presiunii in cestiunea gréca, precum s'a intemplatu si cu cestiunea muntenegréna. De aceea ele si lucréza spre a impedeá pe Grecia de a grabi evenimentele, dér' rezultatele dobândite pèna acum n'au fostu tocmari. Argumentulu Greciloru este tare; dicu, cá, la casu cându voru atacá pe Turci'a, voru avé aprobarea conferintii de la Berlin si suntu convinsu cá, in urma incuragiariiloru ce li s'au datu alta data de la Londra, si Paris, nici Angli'a nici Francia nu voru permite, cá Grecia sa fia nimicita.“

Dela Washington se anuntia: Congresulu Statelor-Unitate s'a deschisu prin citirea unui mesagiu, in care presiedintele Statelor-Unitate d. Hayes, ale carui puteri nu expira de cátu la 4 Martiu 1881, declara, cá relatiunile esteriore ale Republicei sunt bune cu tôte puterile si cá in particularu s'au stabilitu relatiuni amicale cu Romani'a. Mesagiulu este favorabilu crearei canalului de Panam'a. Situati'a financiara a Statelor-Unitate este admirabila; anulu curentu dá unu prisosu de venituri de 90 milioane. Presiedintele Hayes sfatuesce

pe congresu, cá se numésca pe generalulu Grant capitani generalu alu armatei.

Aniversarea luarii Plevnei.

Diu'a de Vineri 28 Nov. a fost pentru Bucuresci o indoita serbare. Pe bulevardu si calea Victoriei au fost insirate detasiamente din tôte corpurile de armata din tíera; la 1 óra sosindu Mariele Loru intre bubuitulu tunuriloru s'au sfinritu drapelele, apoi Domnitoriulu le-a distribuitu adrestandu fiacarui siefu de corpu o mica alocutiune. Dupa defilarea trupeloru si distribuirea stindarteloru Mariele Loru Regale s'au dusu in palatulu Universitatii unde gratiós'a Dómna a primitu statu'a comemorativa de marmora, ce i s'a oferitu de dómnele soíi ale oficeriloru.

Intr'unu articulu scrisu in ajunulu maretiei serbari dela 28 Nov. „Romanulu“ face urmatôriele contemplari:

„In luna lui Maiu 1596, dice N. Balcescu in „Istoria lui Mihaiu Viteazulu“, 2000 Romani cupriindu Cladova, se intarescu intr'insa si rescóla o parte mare din Bulgari'a; totu atunci 2500 haiduci romani, din tíera Romanésca, trecédu Dunarea mai in susu de Nicopole pustiescu mai multe sate si isbescu fara de veste cetatea numita Plevna pe Ise, mai la vale de Nicopole, prindu pe beifulu cetatii, care venise de curendu de la Adrianopole cu femeia si cu copii lui, precum si multi alti Turci si Evrei insemnati, castiga multa préda si pe urma sfarama orasiulu. La întórcere fura isbiti de ienicerii si Turcii din Nicopole, dér' se batura asia de bine si cu atáta indemanare, in cátu puíini vrasimasi scapara si ei se întórsera biruitori cu préda loru in tíera Romanésca.“

In 1877, dupa 281 de ani, ostirea romana trecé Dunarea totu mai susu de Nicopole, sub comand'a suprema a M. S. R. Carolu I, atacá Plevna, o luá, prinse pe beifulu cetatii, se întórse biurutória in tíera cu armele luate de la vrasimasi, reinodandu astu-felu firulu traditiuniloru nationale de vitejia.

Mane, se implinescu trei ani de la acésta di si versandu o lacrima de iubire si de recunoscinti'a pe mormentulu vitejiloru de sub voda Carolu, care zacu langa osamintele vitejiloru de sub Michaiu-Vitezulu, amintimu delegatiuniloru venite in Bucuresci din partea regimenteloru de dorobanti si calarasi din nou create, spre a si primi drapelele, frumosulu esemplu alu maintasiloru loru. Acestia au fosta demni de stranosi nostri; cei d'acuma silésca-se a fi demni de vitejii de ieri. Diu'a candu li se voru dá drapelele e o di memorabila in istoria nationala; ea se va inscrie in znaele fiacarui din nouele regimente. Uramu, cá se se inscria totu astu-felu si in anim'a soldatiloru din aceste regimente si se faca se incoltiésca si se se inradacneze in ea inaltele simtieminte patriotice, care au incalditu anim'a ostirei romane in 1877.“

Miscarile in Irland'a.

Nemultiamirea in Irland'a cresce pe di ce merge si cu ea cresce si agitatiea Ligei. Antagonismulu intre proprietari si arendasi produce pe fiacare di noue atentate si amenintari de totu felulu. Partisanii Ligei sapa pe langa resiedintiele landlordiloru siantiuri, pe marginea càrora depunu unu cosciugu cu inscriptiuni, prin cari le arata ce sôrte ii astépta, déca nu voru dá ascultare plangeriloru farmieriloru (arendasiloru). Tenacitatea unoru proprietari de a nu face nici o concessiune arendasiloru loru contribue fôrte multu a escitá spiritele „De ce nu facu ei“, dicu ómenii Ligei, „cá d. Parnell, care posede pamenturi in patru provincii si pretutindenea farmierii ilu inaltia pèna la ceriu, cáci pretutindenea tractéza cu aceeasi umanitate.“

Importulu de arme in Irland'a e mare. „Tíera intréga e inarmata pèna in dinti“, dice o depesia din Dublin. Atentatele se inmultiescu. Unu impiegatu alu tribunalului din districtulu Kenty tieranii i-au taiatu amendoue urechile si l'au silitu se ingenunche si se jure, cá nu se va mai amestecá in certele dintre tierani si proprietari. O telegrama mai noua spune, cá in comitatiulu Tyrone unu esecutoru alu tribunalului, mergédu la unu arendasiu se 'lu esecute, a fost impuscatu.

Siefulu Ligei agrare deputatulu Parnell i s'a intentatu, precum scimu processu din caus'a vorbiriloru sale atitiatórie. Elu a cerutu amanarea processului seu, cererea lui inse s'a respinsu.

Despre acést'a i se telegraféza diarului „N. fr. Presse“ urmatóriele:

Lordulu presiedinte alu Irlandei a respinsu cererea d-lui Parnell de-a amana judecarea procesului seu, pentru cá se 'si poté indeplini datoriile sale parlamentare. Acést'a otarira este intemeiata pe urmatóriele cuvinte: „Tribunalulu decide in unanimitate respingerea cererii, de vreme ce Irland'a se afla de câteva luni intr'o stare de anarchia. De mai multe luni se sfidéza pe facia legea in Irland'a si este calcata in picioru de acolo; de mai multe luni o mare parte a poporatiunii, atitiatu la acést'a de membrii Ligei agrarii, urméza o sistema de neonestate insielatóre. Legea nu poté se fia esecutata, sentimentele tribunaleloru reginei nu poté fi inmanate, de vreme ce nici unu agentu judecatorescu nu cutéza a se apropiá de arendasi. De mai multe luni Irland'a se afla sub dominiatiunea grózei. Ea este tiranisata de o persecutiune nelegala. Poporulu se teme cá se-'si céra drepturile. Viéti'a este amerintiata si drepturile de proprietate nu poté fi esecutate. Astufelu fiindu impregiurarile nu se poté tienne cea mai mica séma de cereroa acusatului si de insemnate datoriiloru sale parlamentare. Acestu tribunalulu are o datorie multu mai 'nalta, aceea adica de a judecá cátu mai rapede acestu processu si a otari odata pentru totu-dea-una, déca este unu actu nevinovatu seu criminalu acela de-a atitiá pe arendasiu din Irland'a, cá se-si rupa contractele, se impiede esecutarea legiloru si a despretiui cu totulu legile. Déca d. Parnell are a se plange, cá trebuie se-si neglige datoriile sale parlamentare, apoi n'are se-si atribue scést'a de cátu siesi si partisaniloru sei, de vreme ce n'a gasitu de cuviintia a se adresá cu politic'a s'a Parlamentului, alu carui membru este, ci s'a incercatu se aduca modificari in legi prin discursuri si midilóce violinti. Acést'a dice celu pucinu actulu de acusatune si asupra-i trebuie se se otarasca in graba.“

Riu-albu 5 Decembre 1880.

Onorata Redactiune! In Nr. 46 din 13 Nov. a. c. alu diariului maghiaru „Hunyad“, ce apare în Dev'a, a esitu unu articulu despre siedintia comitetului comitatensu tiena in 10 Nov., subscrisu: „Liliumfi“. In acelu articulu me denuncia si pò mine cu urmatóriele: „Petru Ciachi invetiatoriulu Riu-albulu e copilulu draculu. Locuitorii de acolo au datu o jalba in contrai, in care dicu, cá ei, de si nu vorbescu unguresce, dér' totusi se privescu de unguri, de aceea ei poftescu, cá copii loru se invetie unguresce, invetiatoriulu mentionatu inse nisuesce acolo, cá se remana remani. Locuitorii Riu-albulu 'si botéza copii cu nume unguresci, invetiatoriulu 'i romaniséza, asia face din Elek-Alecsa, din Iános-Ionu, din Mihály-Mhaile s. a. si acestu invetiatoriu si in viéti'a sociala asia-i numesce.“

Eata cumu sta lucrulu in realitate: . . . In fiacare comuna trebuie se fia unulu mai cu córne. Comun'a nóstra inca e inestratea cu unu atare omu, anume Balint Iános. Acestu omu, totu tempulu si'lu petrece cu compuneri si scrieri denuntiatóre candu in contrá notariulu, candu in contra pretorelui, s. a., dér' firesce, cá tôte mergu din casa pèna la gunoiu, si candu e trézu — ceea ce la elu fôrte arare ori se intempla — sé mira singuru de ceea ce a facutu cu ajutorulu spiritualu. Asia a voitu se faca si cu mine. In anulu scolasticu trecutu a inceputu a atitiá pe unii si pe altii in contra mea si nu s'a astemperatu pèna nu i a succesu a amagi doue femei, cá se dica, cá copii loru in scóla se invetie unguresce.

In lun'a lui Iuniu se pune pricopsitulu si fauresce o acusa in contra mea in sensulu pasagiului citatu din „Hunyad“, mai adaugédu cá, eu asi fi unu daco-romanu, cá folosescu copii in economia, i pedepsescu, i invetiu a administrá si a canta in bisericá si alte multe de aceste. Astufelu subscrie 3 persóne si o tramite Inspectorulu scolasticu din Deva, Rethi, dér' s'a ferituse se puna pe sine de scrietoriu de nume alu celor subscrisi. . . Inspectorulu scolasticu, a tramisu suplic'a celoru „3 individi“ judelui pretorialu spre cercetare, ér' acest'a a transmis'o notariulu comunalu spre efeptuire. Cetinduli-se celoru 3 persóne subscrise cupriusulu denunciarei fura intrebati, déca recunoscu cele insirate? Pe bietii ómeni i priuse mirarea la audiulu astoru denunciari in contra mea facute in numele loru. Numai doue femei 'si adusera aminte a fi vorbitu odata in cas'a lui Balint, intre pahare, cá ele voiescu la poftá lui se invetie copii loru unguresce.

Dér' corespondintele lui „Hunyad“ dice, cá portarea mea arbitraria contra maghiarimei încátuva s'a constatau prin cercetarea facuta de inspectorulu scolasticu. Pe bas'a aceleia apoi comitetulu comitatensu in siedinti'a s'a din 10/11 a. c. a aflu de bine a decide urmatóriele: amenintari cu perderea

postului, deca nu mi voi insusi cunoscintia limbei maghiare in sensulu Art. de lege XVIII din 1879, copiii se nu-i mai folosesc la economia, numele maghiarilor se le scriu si exprimunguresce si asia sei si inveti si in fine se grigescu de portarea mea in societate. — M'a priusu mirarea, candu amu vedutu o astufeliu de sentintia adusa in contra mea, fara de mine. Eu asia credu, ca procedur'a aceasta numai atunci ar' fi potutu ave locu, deca pe bas'a aratarei mentionate se facea o investigare formala si trebuia se fi ascultat si eu ca acusat, apoi numai se se aduca sentintia. De ora ce aceasta nu s'a facutu, me vedu silitu a observá urmatórele :

1. Pasagiulu mentionatu din „Hunyad“ nu'lu privescu de justu, de ora-ce comun'a Rivalbu, nu consta numai din 2 femei, cu atatu mai puçinu din Bálint Iános.

2. Limb'a maghiara pentru propunere in scóla poporala, credu, ca mi-am insusit'o de ajunsu, deca in tempu de 4 ani, de candu me afu aici, comisarii speciali esmisi din partea Inspectorulu scolaristicu — in doue renduri chiar' judele pretorialu — la tienera examenulu de véra, s'au exprimat astufeliu : „progressulu ce l'ai facutu Dta in limb'a maghiara, este mai bunu decatu la scólele nóstre cu invetatori maghiari, unde tote se invétia in limb'a maghiara. . .“

3. Legea scolara din 68 si din cele multe de atunci incóce, ne obliga cu totu deadinsulu la propunerea economiei. De 10 ani, de candu stau pe catedr'a invetatorésca, nunumai ca amu satisfacutu legei in privintia acést'a, dér' chiaru copii au aretatu deosebita simpathia cátra ramulu economiei. Asia gradinaritul si pomaritulu totu déun'a mi-au decoratu succesulu examenulu. Sentintia comitatensa me opresce dela folosirea respective aplicarea copiiloru la economia. Ei bine! Dér' deca oltoindu eu la pomi scolarii voru privi numai la mine, fara de ai aplicá si pe ei la activitate conformu poteriloru si cunoscintelor lor, corespunde acésta instructiunei? Séu semenandu straturi de legume, sadindu si plivindu, fara ca se aplicu fetitiela la pracsu, este acést'a suficientu? Eu nu credu, ca pedagogi'a si ómenii de specialitate se opréca pe invetatoriu dela aplicarea scolariiloru in practisarea economiei si a industriei. Ba tocmai amu vedutu, ca autoritatea scolastica granitierésca, comitetulu din Sibiu, amenintia pe invetatoriu érasu cu perderea postulu, deca nu v'a propune economiá si industria. De cine trebue déra se ascultu? Eta dical'a implinitu : „quem dii oderunt.“

4. In restempulu functionarii ca invetatoriu in acésta comuna, am avutu in scóla 2 copii de maghiaru in ani 1876 si 1879 si anume Deák Ferencz si Bistrai Imre. Fiindu-cá acesti copii nu au fostu nascuti aici in comuna, si nici ca au locuitu aici mai multu de cátu unu anu, i amu inserisu, dupa cumu mam'a loru 'i a insinuatu, adeca cu numele de mai susu. Pe acestia iamu instruitu impreuna cu ceilalti, in sensulu instructiuniloru date de autoritatea nóstra scolastica si basate pe legea scolara. — Adeveratu, ca in comun'a nóstra se afla si locuitori maghiari, — 3 familii impreuna cu flacáulu caruntu Bálint Iános, dér' péna acuma inca nu au avutu copii de scóla, prin urmare nici ca amu avutu cui romanis'a numele. Ce se tiene de ceilalti locuitori (romani) nu voiescu si nu me éria consciintia a le disputá nationalitatea. Inscierea numeloru loru am facutu intotadeuna pe bas'a estraseloru matriculare primite dela preoti, cari de siguru asia le-au indusu dupa cumu suntu botesati de ei Ionu, Nicolau, Mihaiu, Ianesiu etc. Ca dovéda me provocu chiaru l'a conspectulu ce l'a primitu Inspectorulu scolaristicu, din partea notariulu comunalu, subscrisu si de mine, tocmai numele aceste figureaza si acolo si si in conscrierile mele scolastice. Au dóra semidoctulu Baliut cu ai sei impreuna poftesce ca eu se botesu copii a dou'a óra totu cu „Iános“ ?!

5. Ce se atinge de ceea ce 'mi recomanda comitetulu comitatensu in privintia portarei mele in societate, apoi mi-a placutu totudeuna, si 'mi place si acuma a alege societatile, cáci, precumu bine se scia, ca o societate rea strica si pe celu mai bunu omu. Dela intrarea mea in acésta comuna amu auditu si vedutu, ca Bálint Iános iabescu societatea spirtului, dreptu aceea cátu amu potulu m'amu feritu de elu si societatea lui. Este inse in comun'a Rivalbu famili'a maghiara Bágya Károly si fiulu densulu casatoritu Bágya Járkas una dintre pr'nele familii maghiare in comitatulu nostru. Acésta familia amu stimat'o si o stimezu,

pentru ca, primindume bucurosu dela inceputu in societatea densiloru, mi-au fostu totudeuna patroni si ajutatori in intreprinderile mele. Déca densii ar' dice cev'a contra portarei mele in societate, nu m'asi indigná, sciindu ca purcede dela nesce ómeni maturi, culti si nepreocupati. . .

Diu cele péna aci dise on. publicu precumu si „Liliomfi“, póte usioru judeca, ce valóre reala au denunciarile indreptate contra persónei mele.

P e t r u C i a c h i
invetiát. deriginte.

Associatiunea romana din Bucovin'a.

Estragemu din „Raportulu comitetulu societati pentru cultur'a si literatur'a romana din Bucovin'a despre trebile si lucrarile sale in anulu 1879“ urmatórele.

Comitetulu societati din incidentulu imbucuratoriulu alu iubileulu de 25 ani alu casatoriei Maj. Sale a decisu, se se destine din venitul fundulu Societati sum'a de 200 fl. v. a. pe anu, ca ajutórie pentru tineri romani, cari imbracisíeza meserii. Adunarea generala a aprobatu acést'a decisiune. — Societatea afara de acést'a a mai subventionatu din fundulu seu pe optu studenti dela universitatea din Cernauti, acordandu-le ajutórie in sum'a de cáte 20 péna la 50 fl., ear' unu iuristu 60 fl. pe langa acést'a s'au mai acordatu stipendii si ajutórie din fundatiunile speciale.

Fondulu societati a mai sporitu prin acte de generositate. Multu regretatulu d. Cav. Alesandru de Popoviciu a testatu Societati 2000 fl. si totodata a dispusu, ca se se infintieze fundatiunile proiectate de elu, adeca „Fundatiunea Contelui Emanuil Logoteti“ cu capitalu de 2000 fl. si „Fundatiunea Alesandru Popoviciu“ cu capitalu de 1000 fl. — Respectatulu advocatu repausatu din Cernauti d-lu Dr. Franciscu Xaver Urbanski, de nationalitate polóna, a testatu societati unu legatu de 200 fl. Comitetulu a decisu alu pune intre fundatori defuncti ai Societati. In anulu 1879 Societatea avú si o perdere insemnata prin mórtea multu iubitulu si de toti regretatulu Archiepiscupu si Metropolitulu alu Bucovinei si Dalmatiei Teoctistu Blajeviciu. — Comitetulu a urmatu si in an. 1879 cu edarea Calindariulu, astadi uniculu medilocu ce a mai remasu spre a respandi intre poporu lu mina si cultura. Cu tóte ca redigerea si colaborarea acestui Calindariu a fost gratuita, totusi nu s'a potutu evitá nici acuma unu deficitu. Care este caus'a? Earasi aci „nepasarea nefericita“, „nolvirea esemplarielor“ s. a.

Comitetulu crediendu ca plasarea baniloru societati in proprietate imobila ar' fi mai sigura si mai avantajósa decatu in bonuri publice si prin o casa propria societatea ar' capeté óresi-care prestigiu in afara, a staruitu a cumperá o casa si in urm'a acestoru staruintie si a zelulu d-lui consiliariu Mihaiu Piteiu i succese a realisá acést'a dorintia intr'unu modu favorabilu interesselor Societati cu sum'a de 16,500 fl. Comitetulu multiamesce in specialu d-lui advocatu Dr. Zotta, care precum in tóte cauzele iuridice ale societati, asia si la acést'a afacere finantiala a ingrigitu fara onorariu tóte lucrarile necesarie.

Impartirea ofrandelor pentru inundati.

XLIX.

Comitetulu pentru inundati la recomandarea parochulu romanu si a reprezentantiei comunale din Fenesiu, a decisu a dá la síese locuitori romani din acést'a comuna cari au suferitu prin esundarea apelor in Decembre 1879 sum'a de 36 fl., adeca fiecaruia cáte 6 fl. v. a.

Adeverintia, — in poterea careia subscrisii conscientiosu adeverimu si cuitamu — ajutoriulu marinosu de 36 fl. v. a. tramisu de onorabilulu Comitetu din Brasiovu pentru inundati din 5 Decembre 1879, in specialu trimisa pentru fiecare din noi 6 fl. v. a. S'a primitu cu mare multiamita. Ceea ce prin acést'a se adeveresce.

Fenesiu in 25 Nov. 1880.

Tomasiu Samfira a Ciuli; Petricu Sofi'a I. Ioanu; Turicu Marin'a a Tomi; Toderescu Ionutiu a Tomi; Giredea Petru I. Vasilie; Stanciu Ioanu I. Petru.

subscrisi prin M. Laslau.

Cum ca susuinsemnatiloru mai miseri din comun'a Tennesiu daunati prin esundare, ajutoriulu marinosu de 36 fl. trimisu din partea onor. comitetu, s'a impartitu in presentia nóstra. D. U. S.

(L. S.) Moise Laslau (L. S.) Vasile Voda jude com. parochu gr. or. localui. Nicolae Aronu.

Petru Turicu Coltoru, prin M. Laslau.

L.

Processu verbalu incheiatu in orasiulu Brasiovu la 27 Novembre 1880, in presentia d-loru delegati ai comitetulu pentru Romanii inundati, institutu in Brasiovu: Nicolae T. Ciurcu si Dr. Aurel Muresianu, a d-lui presiedinte alu „Associatiunei pentru spriginirea invetiaceiloru si Sodaliloru romani meseriasi“: parochulu Bartolomeiu Baiulescu si a d-lui Cristea C. Orghidanu, cassariu alu acelei Associatiuni.

Comitetulu pentru inundati, avendu in vedere frumósele rezultate si márele folóse ce le aduce pentru poporulu romanu „Associatiunea pentru spriginirea invetiaceiloru si sodaliloru romani meseriasi“, care existe in Brasiovu de diece ani; considerandu mai departe, ca acést'a Associatiune spriginisce si ocrotisce pe copii romani cei mai lipsiti din tóta Transilvani'a si din Ungari'a, fara nici-o deosebire de confessiune, dandu-le totodata possibilitatea de a poté deveni maiestri industriasi si contribuindu prin acést'a la infintiarea unei industrie romane; considerandu in fine, ca mai multi copii de tieranu romani, a carora parinti au suferitu prin inundare, sunt ocrotiti de Associatiunea memorata, — a hotaritu de a dá spre sporirea fundulu acestei Associatiuni sum'a de 370 fl. trei sute siepte-dieci florini v. a.

Sum'a acést'a de 370 fl. s'a predatu astadi de cátra domnii delegati ai comitetulu d-lui Presiedinte alu Associatiunei susu numite Bartolomeiu Baiulescu, si d-lui Cristea C. Orghidanu, cassariulu acestei Associatiuni, cari adeverescu primirea, subscriindu acestu procesu verbalu. — D. U. S.

(L. S.) Bartolomeiu Baiulescu Christea Ch. Orghidan
Presiedinte. cassariu.

D i v e r s e.

(Cuventari bisericesci.) Ni se comunica o programa a cuventariloru bisericesci, ce le va tiené in Duminecele viitorie in biserica dela Sf. Treime din cetatea Brasiovu d. parochu B. Baiulescu. Acést'a programa o vomu publicá in altu numeru. Deocamdata observamu, ca d. Baiulescu a predicatu in 16 Nov. „Despre cins-tirea lui D-dieu, credintia si viat'a morala, ear' in Dumineca viitoria 30 Novembre va cuventá „Despre vieat'a si faptele Metropolitulu Andreiu Siaguna cá esemplu.“ —

[Societatea academica „Romani'a - Jun'a,“] care cu anulu acést'a intrá iatr' alu doilea deceniu alu existintiei sale, in siedintia s'a din 27 Nov. 1880 si-a alesu noulu comitetu pentru anulu administrativu 11 in modulu urmatoriu: stud. phil. Basiliu Damian, presiedinte; stud. techn. Dumitru Bratian, vice-presiedinte; stud. techn. Emilian Popovici, secret. alu coresp. germ.; stud. jur. Dumitru S. Stefanu, secret. alu coresp. romane; stud. phil. Dionis. Fagarasiu, cassieru; stud. phil. S. Halitia, controloru; stud. jur. Mateiu Voileau, bibliotecaru; O comissia literara constatatória din: Dumitru Onciula Cand. phil. Eusebiu Simionovici Venti stud. jur.; Ioanu C. Pantiu, stud. phil.; Cirilu Vulcanu stud. jur.; Teodor Bota stud. med.; O comissia revediatória constatátore din Steriu N. Ciurcu Dr. med.; C. Radulescu stud. med.; Emiliu Códru — (Dragusianu) stud. med.

(Promotiune.) Ni se comunica, ca in lun'a trecuta au fost promovati cá doctori in medicina lá facultatea din Vien'a tinerii George Baiulescu si Ioanu Clója. Ii felicitamu si le dorimu succesele cele mai frumóse si pe viitoriu!

[Unu falsificatoru de bancnote.] Din Aiudu se scrie diarulu „Sieb. d. Tagblatt“: Barta Andras, faimosulu falsificatoru de bancnote, a fost arestatu in 3 Dec. dupa mediulu noptii in propria s'a casa in Aiudu, de cátra sergentulu-gendarmu Reschner cu ajutoriulu a 24 de gendarmi. Barta Andras s'a aperatu in modu desperatu, tragédu de optu ori cu revolverulu. S'a gasitu la densulu tóte masinele de tipariu si materialele, de cari se folosea. Elu a fostu fugitu in anulu 1874 din temnitia dela S. St. Georgiu si a traitu de atunci incolo in Vintiulu de josu sub numele falsu Deak Endre; acolo si-a ziditu o casa frumósa in forma de palatu si in casa acést'a a fabricatu cu ajutoriulu mai multoru masine de tipariu si de fotografia note de cinci florini si bancnote de diece florini. Elu este de nascere Secuiu, de o figura impuitoria, in etate de peste 10 de ani, a studiatu in Aiudu si a traitu fórte scurtu timpu numai in comun'a s'a natala si in giurulu ei. De aceea puçini ilu cunosceau acolo si cu tóte ca era curentatu, n'a potulu se fia prinsu péna acuma. Cu tóte astea nu se poté esplicá, cum unu necunoscutu a potutu

sè se asiedie in Vintiulu de josu si se falsifice acolo in timpu de 6 ani bancnote, inaintea nasului autoritatii de acolo? Cine va despagubi pe cei ce au fostu insielati cu bancnote false, intre cari si amplotatii dela perceptoratu si dela post'a diu acelu comitatu? Cas'a secuestrata a lui Barta nu va ajunge spre ai despagubi. Acést'a casa se afla in apropierea siefului de statiune si a fost zidita a nume pentru scopulu acol'a criminalu. Inderetu avea o esire separata. Pe partea stanga se aflá o odaia separata, in care putea se intre numai domnulu casei (pretinsulu fotografu), aci putea se lucre peste di neconturbatu. Afara de elu si o femeia, care se dice cá ar' fi fost soçi'a unui falsificatoru repausatu, nu a locuitu nimenea in casa. Servitória din urma a loru n'a observatu alt'a decâtu, cá de multe ori tardiu nóptea voneau in casa doi domni, cari apoi se duceau eara. — Despre modulu cum a fost prinsu criminalulu se mai scriu urmatórele:

Din partea tribunalulu a mersu judele Basiota, notariulu Schieszl si procurorulu Henter cu gendarmii. In 4 Decembre nóptea pe la 11 óre ei sosira in Vinti si impresurara cas'a lui Deak Endre. Era o tacere adéncá, candu judele Basiota se stracurá cu curagiu pâna la grádele, pentru a face recunóscece. La unu semuu unii gendarmi ilu urmara. Locuitorii sciura acum, cá in curte se afla gendarmi, si se incuiara. Deak intr'aceea incepù se arunce bancnotele false si alte instrumente in focu, pre candu nevast'a s'a tragea dintr'unn revolveru prin diverse ferestri asupra atacatorilor. Unu glontiu atinse vestimentulu unui gendarmu, pre candu altu glontiu trecù siuerandu preste capulu notariulu Schieszl. Candu cordouulu impresarâ strinsu cas'a, Deak fù provocatu sè se predé, dupa aceasta falsificatorulu fù amerintiatu, cá de nu se va predá i se va aprinde cas'a si se predede. Densulu fù arestatu si legatu dimpreuna cu soçi'a s'a. Bancnotele false erau arse, dér' s'au aflu multe masine si matritie. Laboratoriulu principaiu se afla in pivnitia. Deak Endre era canoscutu cá fotografu si mechanicu in Vinti, avea multi bani. Falsificatorii de bani se voru transferá ia Tergulu-Muresiului, acolo se voru tramite si aparatele si unelte, care s'au tramisu din eróre din Vinti la Sibiu.

Despre modulu cum s'a descoperitu band'a de falsificatori se scriu urmatórele: De unu timpu incóce circulau in piati'a Sibiului o multime de note de 5 fl. false. Note de aceste s'au aflu in cantitate mai mare la Wilhelm Sandor din Ogná Sibiului fost iuristu, pe candu jocá cu ele in cárti. Indata tribunalulu din Sibiu facú perchisitune in locuinti'a lui W. Sandor la Ogná, pre candu acést'a se aflá in Sibiu. Astfelu tribunalulu a aflu, cá loculu unde se producu aceste falsificate e cas'a lui Deak Endre din Vintii de josu.

[In diu'a aniversarei caderii Plevnei.] Vineri 28 Nov. se voru distribui drapelele nouelor regimente create in 1880. Acedi, dice „Rom.“, va fi pentru capitala o impunetória serbare. Pregatirile pentru celebrarea ei s'au si inceputu pe bulevardu langa statu'a lui Mihaiu Viteazulu si in façi'a langa scar'a palatulu Academiei. Totu atunci, se va oferi M. S. R. Dómnei de catra sociele oficiarilor o statuá de marmura, ce represinta pe ilustr'a mama a suferindiloru dandu ajutoru unui soldatu. Acést'a statuá este o adevrata opera de arta, care face onóre atelierelor sculptorulu Storek.

(Banc'a nationala.) Se aduce la cunoscenti'a generala, cá operatiunile Bancei nationale a Romaniei incepu in diu'a de luni, 1 Decembre st. v. 1880, dela órele 10 diminiéa inainte, in cas'a creditulu funciaru ruralu.

(Monet'a nationala de argintu) Se aduce la cunoscenti'a publica cá, cu incepere dela 27 Novembre 1880, se va pune in circulatia monet'a nationala de argintu in bucati de 5 lei. batuta in monetari'a statulu, conformu legeri din 28 Martiu 1879. Acést'a moneta presenta pe aversu efigi'a M. S. R. Domnulu, cu inscriptiunea: „Carol I, Domnulu Romaniei“, ear' pe reversu armele tierii cu inscriptiunea: „Romania“ indicatiunea valórei si anulu fabricatiunei.

[Ceasornicarul Romanu.] Printre obiectele da arta, cari atragu mai multu atentiunea la ecspositi'a romana a Societatii Concordi'a, este, fara indoiala unu ceasornicu lucratu cu multa arta si cu multu gustu in Bucuresci. Acestu obiectu de arta, produsu alu unei industrii puçinu intinse in Romania este oper'a d-lui Ionescu ceasornicarul

romanu, teneru industriasiu. In ur'ma studiiloru de ceasornicaria, ce a facutu in strainatate si a unei practice de mai multi ani in tíera a ajunsu adí la unu mare gradu de perfectiune, care face onóre industriei romane. „Ref.“

[Stipendii pentru elevi si eleve de pedagogia.] Din partea ministerulu de culte si instructiune publica ungurescu s'a escriu concursu pentru 12 stipendii vacante a 100 fl. din fundatiunea „Besian“, menite pentru elevi si eleve de pedagogia fara deosebire de confessiune si nationalitate. Petitiunile instruite cu atestatu de botezu, testimonii scolastice, atestatu despre starea materiala a pariantiloru si cu adevérintia autentica despre stipendii séu ajutórie, ce ar' mai avé respectivii din alte fundatiuni, sunt a se promová pe calea directiunii (consiliulu directoralu) pâna la 20 Decembre st. nou a. c. deadreptulu la Rudnyansky Ferencz, epítropulu fundatiunei in Budapest'a (IV cercu (kerület), strada koronaherczeg-uteza No. 6.

[In Hunedó'r'a] s'a infintiatu — serie „Familia“ — inainte cu cativa ani o societate istorica si archeologica maghiara, ai carei presiedinti sunt contele Geza Kuun, membru alu Academiei unguresci, si dr. Fr. Sólyom-Fekete. Scopulu acestei societati este de a probá prin documente istorice, — cá poporatiunea originara a acelu comitatu este maghiara, si cá romanii au venitu acolo mai tardiu. Acést'a, firesce, este o problema grea, dér' membrii ei, in frunte cu elu Fr. Sólyom-Fekete, aduna la documinte, cele mai multe pe unu pretiu bagatelú, dela poporulu romanu. Intre aceste sunt multe fórte importante din punctu de vedere romanescu; de acea ar' fi bine, cá inteliginti'a romana de acolo se nu lase, celu puçinu in viitoriu, cá astfelu de documinte se ajunga in mâni neromane, ci se le adune ea si se le daruiesca Asociatiunii transilvane.

[Din Dobrogea.] Despre aniversarea luerei in posesiune a Dobrogei anuntia „Rom. Trans.“ din Tulcea: Asta-di totu orasiulu este pavoasatu. S'a tienutu unu servitiu divinú oficialu la catedrala pentru celebrarea dlei de 23 Novembre, a dou'a descalecare a Romaniloru in Dobrogea. Prefectulu, intregulu consiliu comunalu, oficerii garnisónei, autoritatiile, scólele, unu publicu numerosu a luat parte. Dupa oficiare prefectulu a primitu in modu oficiosu felicitarile orasiailorú. S'au redicacu toasté. Consiliulu comunalu cu orasiani a iscalitu o telegrama de felicitare Mariei Sale. Asta séra, mare luminatie, balu, banchetu si petreceri populare. Prefectulu a harazitu 500 lei si i-a impartitu saraciloru.

[Comerciu cu rimatori in Budapest'a.] Dintr'unu raportu alu consulatulu generalu romanu din Budapest'a, catra ministerulu afaceriloru straine, asupra comerciulu cu rimatori din Budapest'a si Steinbruch, langa Pest'a, piati'a principala a acestui comerciu din Ungaria, „R. L.“ estrage urmatórele: Bálciulu animaleloru ingrasiate principalmente in Ungaria este statornicitu in Steinbruch, lenga Budapest'a, unde Austria, Bohemia, Saxonia, Prusia si Sudulu Germaniei 'si facu cumperaturile loru. — Numerulu totalu alu rimatoriloru adusi la Steiabruch in anulu 1878, se urcá la 456,070 de rimatori, reprezentandu o valóre de florini 22,587,500. Romania a participatu la acestu comerciu insemnatu cu 48,060 de rimatori, a 40 florini unulu, reprezentandu o valóre de 1,722,400 de florinti; ear' Serbi'a cu 77,090 rimatori adusi cu drumulu de feru si cu 7,100 rimatori adusi pe Dunare, a 45 florini unulu, reprezentandu o valóre totala de 3,788,500 florini. Restulu era de provenintia din Ungaria si Transilvania, si se plateau rimatorii grasi cu 55—56 florini si cei slabi cu 25 florini. —

Dintr'o tabela intocmita pe luni vedemu, cá importulu celu mai mare alu rimatoriloru din Romania a fost in lunile de tómná si de érna, si mai cu osebire in luna lui Octobre; ér' din Serbi'a mai cu séma in lunile de érna si de primavéra. In anulu 1879, esportulu rimatoriloru din Romania pe la Steiabruch a fost aprópe indoitu, caci se urca la 79,070 de rimatori, reprezentandu o valóre de 2,609,310 florini. Pretiulu inse a fost cu multu mai redus, cáci nu se urcá de cátu la 38 de florini, pe candu cei din Serbi'a se plateau cu 34 si cei din Ungaria cu 35 florini. Caus'a acestei mari depretiari se atribue in parte numerulu mare de rimatori importati din Romania si Serbi'a, si mai cu osebire modulu de ingrasiare defectuosu

cu jiru si cu „ghinda, care se practica la noi si in Serbi'a.

(Unu diaru stenografiatu.) — Este in Londra o gazeta, care are deja siese ani de esistencia. E numita „Phonetic Journal“ séu „Stenografe.“ Acést'a foia, in totulu imprimata in caractere stenografice, este din cele mai curióse. Articule de fondu stenografiate; siedintiele parlamentulu stenografiate — de siguru! Revist'a Bursi, . . . de asemenea stenografiata, anuciuri. . . totu in stenografia! Totulu in sfersitu este stenografiatu, pâna la semnatura tipografulu. Acestu diaru se scóte in 12,000 esemplare si are 6000 abonati. S'ar' fi indoitu cineva cá Londra ar' avé atáti „Shortand Writers“, adica adepti ai stenografiei?

[Duelu cu romu.] Diarulu parisianu „Le Voltaire“ scrie: „Eaca unu nou felu de duelu, care dè si nu s'a facutu cu spad'a séu pistolulu, a avutu inse urmari teribile. O bucatarésa, Adela V. . . servindu la unu negutiatoru, atrasese asupra-i atenti'a fratiloru Augustu si Andreu B. . . in etate unulu de 33 ani, celu altu de 40 ani, impiegati la sticlari'a dela Saint Denis. Amendoi se amoresara de ea si hotarira se termine rivalitatea, batandu-se in duelu cu romu. Trebuia se bea la intrecere pâna candu unulu din ei sè se cunósca invinsu. Duelulu s'a facutu intr'o séra, la optu ore. La alu noulea paharu, Augustu celu mai teneru, cadíu sub masa. Fratele lui triumfatoru se sculá se plece. Dér' pe pragulu usiei, cadíu lovitu de-o congestie cerebrala. L-au dusu la spitalulu Jenon, starea lui este desperata. Cátu despre Augustu, desbatau prin ból'a fratelui a luat fuga, si nu 'i se mai scie de urma.

(Multiamita publica.) Teologii romani ai Seminarulu centralu din Budapest'a 'si aducu tributulu multiamitei cordiali acolora P. O. DD. Redactori cis- si transcarpatini, cari au binevoitu a-le tramite pretiunile diaria gratis („Foi'a scolastica“, „Convorbirile literarie“), séu pre langa pretiu scaritu de prenumeratiune („Observatorulu“, „Amiculu Familiei“ si „Preotulu romanu“). — Iuliu Simon, pres. cas. —

Revista bibliografica.

[Istoria Moldovei.] Cunoscutulu floromanu d. Emile Picot, professoru de limba si literatur'a romana la scóla limbiloru vii ale Orientulu din Paris, care a petrecutu mai multi ani printre Romani, mai antaiu cá secretariu alu Domnitorulu Carolu si apoi cá consulu alu Françiei in Timisió'r'a, va incepe — cum afla „Romanulu“ — la acea scóla din Paris in Decembre unu cursu asupra „Istoriei Moldovei dela origine pâna in alu XVIII seculu.“ D-s'a 'si propune a tractá in particiularu despre situatiunea Romaniloru in evulu-mediú si va supune la o critica rigurósa opiniunile emise asupra originei Romaniloru, in scrierile mai noue ale lui Rössler, Jung, Pici, etc. D. Picot este, in modu cu totulu specialu, pregatitu la aceste studii prin importante cercetari si constatari, ce d-s'a a avutu ocaziunea se faca printre documente puçinu canoscute ale Poloniei si Ungariei, spre a elucidá si a completá cu dênsele cronic'a Moldovenésca a Vorniculu Grigore Urechia, din care d-lui a inceputu, acum de vre-o doi ani, se publice o editiune critica tiparita in Praga si Paris, cu o deosebita ingrijire. Din acea insemnata publicatiune, a aparutu pâna acum numai partea antaia: „Chronique de Moldavie depuis le milieu des XIV siècle jusqu'a l'an 1594 par Grégoire Urech; texte roumain avec traduction française, notes historiques, tableaux généalogiques glossaire et table, par Emile Picot. Paris, Ernest Leroux éditeur. 28, rue Bonaparte 1878.“ —

Pretiurile piatiei din 10 Decembre st. n. 1880

	Hectolitre.	fl. cr.	Hectolitre.	fl. cr.
Granu	fruntea	8 50	Mazerea	6.—
	midiu locu	8 20	Lintea	10 30
	de diosu	7 80	Fasolea	4 50
Mestecatu		6 30	Cartofi	11 20
		6 30		
Secara	fromósa	5 50	Sementia de inu	4 20
	de midiu locu	5 40	„ de cânepa	1 10
Ordiulu	frumosu	3 80	1 Chilo.	fl. cr.
	de midiu locu	3 50	Carne de vita	— 44
Ovasulu	frumosu	2 15	„ de rimatoriu	— 44
	de midiu locu	2 05	„ de berbece	— 20
Porumbulu		3 20	100 Chile.	fl. cr.
Meiu		4 30	Seu de vita prospetu	— 35
Hrisca		—	„ „ „ topitu	— 48

Editoru: Iacobi Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipograf'a: Ioanu Gött si fiu Henriu.